

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10.

Kratka razprava

o enakosti in različnosti judovskega (sinagogalnega) in rim. katoliškega koralnega ali cerkvenega petja.

(Konec.)

Neenakosti judovskega (sinagogalnega) petja z koralom.

a) I. jud. ton ima tako čuden in karakterističen postop *c — des — e*, da enacega v vsem cerkvenem koralu ne nahajaš.

b) II. jud. ton je sicer enak II. in IX. koralnemu tonu, a ritmičen postop judovskih melodij se tudi v tem tonu ne bliža koralu.

c) Največ jud. melodij je pisano v I. jištabaškem tonu; koral pa ne daje očitne prednosti kacemu posamnemu tonu.

d) Prav mnogo jud. melodij je pomešano z vsemi tremi toni. V koralu se to prav redkokrat prigodi; (Tonus mixtus).

e) Ker jud. ištabaški ton mnogokrat postopa za en ton pod toniko, n. p. *c—b* in se ne ozira na pristinost intervalov, zato se v jud. melodijah prav pogostoma nahaja triton *b—e* ali *e—b*. Koral tritona nikoli in nikdar ne rabi ter se ga povsod izogiblje, kot „diabolusa in musica“.

f) Koralne melodije v nevmah nikoli ne postopajo čez kvinto. Judom rabijo skoro vsi moderni intervali čez kvinto, t. j. seksta, septima in oktava. To pravilo, ne postopati v koralu nad kvinto, je tako strogo, da se celo moderno cerkvenim skladateljem dovoljuje vporabo sekste le tedaj, ako postopa navzgor v malo, nazaj pa v veliko seksto. N. pr. prepovedano je strogo cerkvenemu skladatelju pisati:



ampak pisati ima:



In zares, koliko lepši in veličastnejši je drugi zgled!? Tudi bi ne bilo dobro zaporedoma vrstiti dve veliki seksti. N. pr.

v. 6. v. 6. m. 6. m. 6.

bolje:

Naj mi bo dovoljeno pri tej priliki izreči svoje mnenje o prepovedi sekste v koralu. Znano je, da je sv. Ambrož, škof v Milanu (374–397) p. K. rabil štiri tonove za cerkveno petje. Vsak teh tonov gibal se je v okrožju kvinte n. pr.

I. ton	D	E	F	G	A		
II. "		E	F	G	A	H	
III. "			F	G	A	H	C
IV. "				G	A	H	C D

Melodije torej nikoli niso presegale kvintnega kroga. Bile so pa toliko častitljive in ganljive, da so sv. Avguština do solz ganile. Iz spoštovanja do teh krasnih melodij priznalo se je gotovo tudi svojstvo kvintnega kroga tudi v poznejem koralu, da-si je bil kvintni krog razširjen na oktavo in je papež Gregor Veliki 590 p. K. dodal avtentičnim koralnim tonovom še plagalne. Ima pa seksta zares nekaj moderno-sentimentalnega na sebi in da muzikalno govorimo, pravimo: „Seksta se v koralu tako poda, kakor basovska pozavna v nunski samostan“.

g) V napevih sinagogalnega petja je toliko modernih mest, da se mora opazovalec začudeno vprašati: „So li naši moderni skladatelji Judje, ali pa so bili Judje naši moderni skladatelji?“ N. pr. Odlomek iz Adonaj moloch-tona.

A - do - noj la o - rech jo - mim.

Ali pa odlomek iz napeva: „Večerna molitev pred tremi prazniki“.

Jištabaški ton.

Le'l schimurim o - so et cho - zo, ba - cha - zos laj - loh be - soch mi - zra -
jim ke - jo - zoh.

itd.

Koral ne pozna takih mest.

h) Sinagogalne melodije postopajo mnogokrat tudi v septimi navzgor in navzdol, kar kaže sledeč zgled prestare judovske „Neginoth-melodije“ v mogena-owaus-tonu.



Da so taki postopi koralu popolnoma tuji, se takoj izpozna.

i) Sinagogalno petje postopa prav mnogokrat v harmoničnih lomljenih akordih n. pr.



Koralno petje sloni bolj na zdravo diatonično-melodični podlagi ter ima, ako smemo tako reči: „zdravo kontrapunktično podlago“. Pri četeroglasnem zvonjenju se bolje od triglasa ali kvartsektakorda posluša n. pr. C E F G, ali C D F G itd.

j) Melodije judovskega petja so nekako strastne, ognjene in divje; koralne pa častitljive, pobožne, melodijozne in mirne.

Iz te razprave se utegne soditi, da koralno petje ni podedovano po Judih, kakor trde mnogi zgodovinarji. Koralno petje vstvarila si je katoliška Cerkev po napornem prizadevanji z milostjo sv. Duha napoljenih mož in prav zato je toliko častitljivo. Koral je ponižna Kristusova obleka; vsa druga cerkvena glasba, ki ne sloni na njem, je moderni „frak“.

Cerkvenih glasbenikov sveta dolžnost je studirati koral ter ga zopet spraviti na cerkveni kor. Svetnim glasbenikom pa je potrebna vednost koral za-to, ker je prav na koralnih tleh vzrastla slovanska pesem, ki je vsa drugačna, nego so takozvane narodne, importirane od vseh vetrov.

D. Fajgelj.

Še enkrat nekaj o namenih Cecilijinega društva.

(Dalje in konec.)

II.

„Bog je duh in ki ga molijo, morajo ga moliti v duhu in resnici“, rkel je Gospod samaritanski ženi. Da se s temi besedami ne razglašá vnanja služba Božja za nepotrebno, jasno je iz tega, da se v opem pogovoru govori tudi o daritvi. Kje naj se moli Bog in časti, povpraševala je Samaritanka, ali na tej gori, kakor so nas učili naši očetje, ali pa v Jeruzalemskem templju, kakor pravijo judje? Judje in Samarijani so dobro vedeli, da se more povsod moliti; bili so pa različne misli glede kraja, na katerem naj se Bog časti z daritvijo. Saj je bilo to vsem narodom že od začetka sveta znana reč, da ne zadostuje samo notranje češčenje, temveč da božanstvo zahteva tudi vnanje daritve, ker je človek iz duše in iz telesa in je socialno bitje.

Edina daritev pa, ki je mogla svet rešiti, je daritev Kristusova na križi, ki se pri sv. maši nadaljuje in nekrvavo ponavlja. To je molitev v duhu in v resnici, na katero je je Kristus tedaj mislil.

Je daritev v duhu, ker pri nji Duh Božji, osebni sv. Duh posreduje. Kakor je kedaj na molitev preroka Elija ogenj padel iz neba ter je povžil pripravljeno daritev, tako pride na molitev mašnikovo sv. Duh iz nebes in On, ki je nekaj učinil, da se je Božja narava zedinila s človeško, včinja tudi še sedaj, da beseda Kristusova iz mašnikovih ust učini čudovito transsubstancijelno spremenjenje kruha in vina v živo telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Novi Betlehem, nova Kalvarija nam stopi pred oči. Jeli čudno, če sv. cerkev to najsvetejše dejanje, imenitnejše od stvarjenja sveta, obdaja s celim vencem obredov, molitev in pesmi? Ako vse moči porabi, da to presveto delo vernim kolikor moč poveleča ter častitljivo stori, da bi se visoki pomen taiste kar moč globoko vtisnil jim v srce?

Obredi in molitve so sicer nekaj zgodovinsko sestavljenega, pa prav v tem se kaže moč Božjega Duha v cerkvi, da je vse to s časom vzraslo v celoto nadzemeljske moči in lepote, tako da je učeni kardinal Wiseman po pravici pisal, da kristjan gleda v živi podobi skrivno razodenje sv. Janeza Evangelista, kadarkoli se opravlja sv. služba Božja na altarji. Vse to je v resnici predpoda in natančna slika večne službe Božje, vedne daritve Kristusove v nebesih, kakor je bila v starem veku predpoda našega sedanjega bogoslužja. Zatorej piše sv. Janez Zlatoust: „Ako vidiš telo Gospodovo na altarji darovano ležati, ali še meniš, da si na zemlji; mar se ne čutiš preseljenega v nebesa?“

Vse je tu na svojem mestu in tudi najmanjši predpis (rubrika) je velicega pomena. Vse je živ izraz vere, upanja in ljubezni sv. cerkve. A tudi glasba mora biti dostojna ter vsemu temu primerna, vzvišena, kakor mašna obleka in ves altarni kinč. Tudi glasba mora tu oznanovati le verske skrivnosti, mora le tolmačiti one svete obrede in molitve.

Cerkev je izdala zastran glasbe določila. V koralu se nahajajo njih glavne in temeljne poteze. Kakor je naš Gospod učil le eno molitev „Oče naš“ . . . ter pristavil: „Tako kole molite“, tako nas uči sv. cerkev koralu, da nam je tako deloma dana glasba izpeljiva tudi v najborniših okoliščinah, in da je znak in ravnilo vsaki drugi glasbi v cerkvi. Kakor je le ona molitev dobra, ki je podobna Očenašu, ter te molitve vsebino pojasnuje in prisvojuje in istega duha, tako je le ona glasba v cerkvi dopustljiva, ki je stvorjena na podlagi koralu. Kakor se je tedaj Gospodova molitev razširila v tako priproste pa v tako mogočne in vzvišene molitve cerkvene, tako more tudi cerkvena glasba prosto gibati svoje peroti na podlagi koralu.

Velika in lepa je torej naloga cerkvene glasbe v cerkvi pri službi Božji. Nje služba velja pred vsem liturgiji in altarju. Prešinjati jo mora toraj najglobokejše spoštovanje, češčenje in molitve do navzočnosti Božje. Služiti mora cerkvi kot udana hči, ne pa gospodariti kot ošabna, nečimurna, posvetnega Duha navzeta nasprotnica.

Tako pa se je, kakor znano, do novejših časov mnogokrat godilo. Glasba se je obračala proč od altarja in od svetih tajnosti, ki se ondi godé ter je skelela le po dopadljivosti sveta. Kratkočasilu je one, ki hodijo v cerkev samo iz navade ali pa iz radovednosti. Po gledališčih in igriščih iskala si je sebi enake družine. Bila je zgubljenl hči, hoteč biti prosta in neodvisna, postala je sužnja posvetnega duha. Cecilijino društvo je vodi nazaj v naročje sv. cerkve. Ni li torej prav, da jo cerkev sprejme z veseljem?

Veliko in lepo nalogo imajo tudi cerkveni pevci in glasbeniki pri Božji službi, izvršujejo zares lep in imeniten posel! V starih časih bili so za to na poseben način odbrani ter posvečeni. Ker so s sv. daritvijo v najtesnejši zvezi, zato imajo tudi obilnejši delež od sadov presv. daritve, ako so le po veri in pobožnosti za to sposobni.

Da bi pač vsi glasbeniki tudi duha vere v sebi nosili ter Boga molili v duhu in v resnici, to je, da bi se s pobožnostjo in živo vero udeleževali presvete daritve. „Gospod odpri moje ustne in moja usta bodo oznanovala Tvojo hvalo“, tako mōli skladatelj pripravljaje se na to, da poda svetim liturgičnim besedam dostojen glasbin izraz. Vsaka sveta pesem naj doni pred Najvišim kakor prisrčna ponižna molitev.

„Gospod odpri moje ustne in moja usta bodo oznanovala Tvojo hvalo“, naj tudi pevci, glasbeniki molijo preden prično s svojimi glasovi svete cerkvene pesmi izvajati. Vsi naj se bolj in bolj vglobé v razum cerkvene liturgije. Le pobožni glasbeniki morejo cerkveno glasbo v cerkvenem duhu zvrševati in se njenega bogoslužja popolno udeleževati.

III.

Češčenje Božje je glavni namen liturgije. Njim pa, ki ljubijo Boga, služi vse k dobrému. Bogu služiti se pravi kraljevati. Kdor sam sebe zatajuje, rešuje svojo dušo. In tako je gotovo, da tudi glasba največji vpljiv na človeška srca zadobi, ako služi liturgiji

— Kdor ne ve, kako priprosto je bilo petje v Milanu, ki ga je bil sv. Ambrož vpeljal v cerkvi. In vendar prav to priprosto koralno petje je tako globoko pretreslo sv. Avguština in mu bilo prvi nagib, da je iz mehkužnega posvetnjaka postal tako svitla cerkvena luč, in kar je še več, postal je potem eden največjih svetnikov. „Kako globoko me je ganilo“, — govori v svojem spovedovanji k Bogu, — „petje svetih himen in pesnij, ki jih je Tvoja cerkev tako ljubeznjivo prepevala. Med tem, ko so bile one svete besede na uho, zjasnila se je potem resnica mojemu srcu, pretakal sem solze in dobro mi je dejalo“. Ta veliki cerkveni učenik in oče kaže torej v svojih spisih veliko zanimanje za cerkveno glasbo. Spoznava, da se mnogokrat taisto premalo skrbi, da je pa ni reči, ki bi bila bolj pripravna vneti ljudi za ljubezen do Boga, in da v cerkvi razum molitve in pridige ni moč kaj bolj koristnega storiti, kakor prepevati psalme in himne. In prav na tem mestu tudi graja cerkveni oča donatiste, da pri petju na posveten način zložene pesmi razburjajo, in da jim je katoliško petje pretrezno. Tedaj že takrat so imeli posvetno glasbo v cerkvi toda ne pri katolikih, ampak pri zloglasnih v zgodovini slabo zaznamovanih razkolniških donatistih.

Saj pripisuje tudi že Plato dobri glasbi moč, ki duše osrčuje med tem, ko svetuje, da naj se posvetna, mehkužna glasba odpravi iz države, in one, ki se z njo pečajo, želi, naj poženo iz države, prav zato, ker s tako glasbo človeško srce pokvarjajo.

Beseda tolikega misleca se ne sme prezirati. Mnogokrat se premalo ceni vpliv glasbe na človeška srca, češ saj so tudi pošteni, ki posvetno glasbo ljubijo in gojijo, nasproti pa so mnogi izmed takih, ki se pečajo bolj z resno glasbo, prelahkomišljeni. Toda to si prav tako lahko razlagamo, kakor da nahajamo med pravovernimi kristjani grešnike, med krivoverci pa tudi še nekatere poštenjake. Tudi se meni, da ljudstvo o glasbi nič ne ume, ali da se za njo ne zmeni in vendar je gotovo, da glasba vpliva tim globljeje, čim bolj počasi. Misli, čutila, domišljije in predstave, ki so skladatelju pred duhovnimi očmi, vtisnejo se globoko v dušo poslušalcev in provzročujejo v njih enaka ali tem podobna in sorodna čutila. Kako mora tedaj postati ljudstvo, ki v cerkvi posluša le bolj posvetno lahkomišljeno glasbo ali zaljubljene melodije, kakor jih je vajeno slišati zunaj cerkve? Ali ne bo prišlo do tega, da bo iskalo celo v pobožnosti sentimentalnih posvetnih čutil, samostalnega opravičevanja mesto prave spokornosti, malikovanje mesto Božjega čiščenja.

Kdorkoli ljubi hišo Gospodovo in gori za njegovo čast, ne more tega prenašati. „Proč s tem od tod“, rekel bi z Gospodom, ki je piskače izganjal iz Jajrove hiše od mrliča in je z vrvicami izbičal prodajalce iz tempeljna, da ga očisti.

Kako koristna pa je glasba, ki izraža misli in čutila cerkvine! Marsikdo pride v cerkev k Božji službi razburjen, ves razmišljen od dela in skrbi, s katerimi se je pečal ravno popred; morda divja v njem jeza, sovraštvo v njegovi duši, ker ne more moliti. Kar zadone orglje z vso slovesnostjo, zasliši se ginjaivo petje in precej je tudi molilec drugači pri srcu. Čutijo se na drugem svetu. Sveta groza, spomini na večnost jih obhaja in sposobni so za sprejem nebeških čeznatornih darov. (Pred nekaj leti brali smo v „Monatrosen“ o krivovercu, ki je bil prišel v neko cerkev v Rimu, kjer so peli ravno: „Stabat Mater dolorosa“. Ni umeval latinskih besed in vendar petje ga je toliko ganilo in pretreslo, da je prestopil v katoliško cerkev.)

Kajti milost se poslužuje tudi naternih pomočkov, navezana je na naravno, ne sicer povsod in vselej, kajti ona veje kjer hoče, izvestno pa najbolj na to, kar se godi v cerkvi in sicer po cerkvenih naredbah. Samo sv. pismo podaja nam k temu primeren zgled v 4. bukvah kraljev; kako je prerok Elizej ukazal priti breknavcu, da bi trem kraljem Judovskemu, Izraelskemu in Sirskemu, ki so bili v veliki zadregi svetovati in prerokovati mogel. Razrdil se je bil namreč nad Joramom, Izraelskim kraljem, in v tem položaju čutil se je bil nezmožnega za prerokovanje. Ko pa zadoni harpa, pade nadnj roka Gospodova in prerokoval jim je ter sprosil blagoslova zaželene vode in zmage.

Tukaj vidimo, kako važna naloga pripada cerkveni glasbi tudi v tej zadevi, in kako se s ceciljansko glasbo ne vadimo samo v pokorščini do sv. cerkve, ne povečujemo le

službe Božje, marveč spolnujemo tudi svojemu bližnjemu veliko delo ljubezni spodbujaje ga k pravi pobožnosti; nasproti pa se posvetna glasba zoperstavlja cerkvi, moti službo Božjo, daje pohujšanje z nezmernimi posledicami. A s tem pa koristimo največ svoji lastni duši, in to je najvažnejši, kar moremo storiti tukaj na zemlji. Kajti, kaj bi pomagalo človeku, če bi tudi ves svet pridobil, če pa škodo trpi na svoji duši. Kaj bi dal v zameno za svojo tako drago odkupljeno dušo, ko bo prišel Sin človekov soditi po svoji natančni svetosti in pravici? Kaj bi pomagalo tudi, če bi skladali in peli prav v strogem cerkvenem slogu, ako bi pa kedaj ne smeli peti one pesmi, ki jo bodo peli izvoljeni Božjemu Jagnjetu, nasledovaje mu, kamorkoli gre? Kaj bi pomagalo, če bi tudi na zemlji vživali čast in slavo za svojo glasbo in petje, če pa Gospod kedaj poreče: „Prejeli ste že svoje plačilo!“ — Zato bodi naš namen čist kot zlato. Zato poj tudi vse naše srce Gospodu vedno hvalno pesem; zato bodi tudi vse naše življenje lepo vrejeno v sebi in z Bogom, čisto ubrano, to je, po njegovih zapovedih lepo vravnano, kakor svet psalm, in vsaka lepa sveta pesem, h kateri se k koncu najbolje prilega: „Čast bodi Bogu Očetu in Sinu in sv. Duhu.“ Amen.

D o p i s i.

Ljubljana. (K sklepu šolskega leta na tukajšni orglarski šoli.) — Gospod vrednik! Druga leta ste navadno sami prav kratko poročali o šolskem sklepu orglarske šole. Mislim, da Vam ne bo neljubo, ako prevzamem letos jaz to nalogo. In ako bom nekoliko obširnejši, kakor ste bili navadno Vi, upam, da mi tega tudi ne boste šteli v zlo. — O orglarski šoli našega Cecilijinega društva se pač malo sliši in bere. Da, mnogi niti ne vedó, da imamo v Ljubljani tako šolo. In vendar, ako smo odkritosrčni, moramo priznati, da je ta šola velikega pomena za naše slovenske dežele. Cecilijanska ideja prodira med nami primeroma zelo počasi, kajti stavi se jej vse polno zaprek. Toda kaj bi še le bilo, ako bi ne imeli orglarske šole? Ali bi se ne bilo bati, da bi morebiti cecilijanstvo pri nas polagoma zadremalo? Tako pa pošilja ravno ta šola leto za letom navdušenih Cecilijinih apostolov v slovenski svet, da tukaj vzdržujejo in širijo vzvišeno našo idejo. Ako presojujemo orglarsko šolo s tega stališča, moramo pač z velikim zanimanjem opazovati njen napredek. Zato sem tudi jaz z veseljem prijel pero v roko, da napišem nekaj vrstic o njenem letošnjem napredku.

Letos je obiskovalo šolo 18 učencev, kateri so zaključili šolsko leto 12. julija z zahvalno sv. mašo v stolnici. Prejšnji dan pa se je vršila preskušnja v novih prostorih orglarske šole. Dasi to leto ni bila napovedana javna skušnja, se je vendar zbralo nekaj poslušalcev, med katere sem po naključbi zašel tudi jaz. Pri preskušnji so se učenci večinoma dobro obnesli. Izprašani so bili najprvo iz liturgike. Da, liturgična pravila morajo biti orglavcu in pevovodji pred vsem znana. Kako neki more sicer izpolnjevati voljo svete cerkve, ako ne pozna njenih liturgičnih določil? Žalibog, da je ravno v tem pri nas še marsikaj pomanjkljivega. Ali ne naleti človek pogostoma na organista, kateri niti ne ve, kaj je n. pr. introitus ali graduale? Naj bi oni, katerim ni bilo mogoče obiskovati orglarske šole, vsaj sami skrbeli, da si pridobé potrebno znanje cerkvenoglasbenih določil. In v to jim bo zelo dobro služila že večkrat priporočena Mitterer-Dolinar-jeva knjižica: „Najiminitnejše cerkvene določbe o katoliški cerkveni glasbi.“ — Skušnja iz orgljanja se je tudi dobro obnesla. Reči moram, da so nekateri učenci pokazali znaten napredek; ako se bodo tudi nadalje pridno urili, postanejo sčasoma izvrstni orglavci. Zapomnijo naj si pa dobro, da brez vaje ne postane nikdo mojster, in zlasti še orglavec ne. Kdor se vadi samo takrat, ko sedi ob nedeljah in praznikih pri orglah, ostal bode vekomaj mojsterskaza. In tudi to še naj bi si zapomnili, da kakor so pri skušnji preludirali po notah, tako naj bi tudi pozneje pri službi božji ne fantazirali po svoji glavi, temveč igrali iz kake dobre zbirke, kakoršnih imamo dandanes veliko. Kdor igra vedno na pamet, mlati večinoma prazno slamo. — Tudi iz modulacije se je vršila kratka preskušnja. Da mora biti orglavec tudi v tej reči dobro podkovan, ni dvomiti. Zares, mučno je poslušati, kako

se včasih kak organist v potu svojega obraza trudi ter na dolgo in široko sem ter tje rogovili po tipkah, da dospě — če tudi črez grm in strm — srečno do zaželjenega cilja. Nasprotno kako hitro in lahko si ve pomagati, komur je znana modulacija! Ta pač ne bo nikdar zadrževal službe božje z nepotrebnim tavanjem po vseh mogočih durih in molih. — Na to so pokazali učenci, kaj so se naučili na klavirju. Pri presojevanju je bilo treba pomisliti, da se nekateri učenci vadijo še le eno ali dve leti, zato pač ni bilo pričakovati, da bi igrali s posebnim občutkom ali izrazom; vendar pokazali so precejšno ročnost tudi na tem instrumentu. Potem so zapeli še koralni introitus naslednjega dne s spremljevanjem orgel, in konečno Kyrje in Gloria iz dvoglasne Koenenove maše Op. 11. Lepo se je glasil koral iz krepkih grl. Naj bi ga tudi pozneje kot orglavci in pevovodje nikdar ne zane-marjali, kar se žal le prerado godi. Zlasti pri peti sv. maši naj bi se vsaj introitus in communio redno pel koralno iz „Graduale Romanum“. Koenenova dvoglasna maša, katero moramo prištevati najboljšim dvoglasnim skladbam, je pokazala, da ni potrebno, da bi se vedno pelo četeteroglasno. Zlasti kjer ni dovolj pevskih moči, se tudi z eno- ali dvoglasno skladbo napravi velik učinek, seveda ako je skladba takega duha, kakor omenjena krasna maša. Sploh je bolje peti eno- ali dvoglasno dobro, kakor pa večglasno slabo. To naj bi si zapomnili zlasti oni, kateri v jedno mér tiščé le v 4-glasne skladbe, dasi nimajo moči za to. Naj poskusijo včasih tudi z eno- ali dvoglasnimi, in dosegli bodo več vspehov.

S tem — mislim — sem sporočil dragim bralcem, kar se mi je zdelo poročila vredno. Sploh je skušnja pokazala, da je šola v rokah dobrih učiteljev, kateri so res vneti za pravo cerkveno glasbo. Omenim že, da zapusti letos šolo 6 odhodnikov, in sicer 3 Kranjci, 2 Štajerca in 1 Korošec. Skušnjo so dostali vsi in sicer 1 z izvrstnim, 3 z dobrim vspehom, 2 pa sta bila spoznana „manj sposobna za peto mašo“. Iz srca želimo, da bi vsi čvrsto delovali v prospéh prave cerkvene glasbe pod praporom sv. Cecilije ter da bi se nikdar ne izneverili onim načelom, za katera se poteguje naše Cecilijino društvo. Želimo pa tudi, da bi vsi prišli do primernih služeb, da jim ne bo treba biti v skrbeh radi vsakdanjega kruha. Resnica je, da so orglarske službe večinoma zelo slabe. Nedavno sem bral v slovenskem dnevniku razpis službe „organista in cerkovnika“. Zraven je pristanjeno: „Dohodkov z vsem blizu 100 glđ. na leto“. Za Boga, kaj se hoče zahtevati, ako mora organist poleg svoje službe opravljati še cerkovnikovo, in za vse to se mu obeta „blizu 100 glđ.“! Zadnji čas je že, da bi se tudi za organiste nekoliko bolj skrbelo, ker sicer bode orglavška služba ostala vedno le postranska reč in se bode temu primerno tudi opravljala. Veliko zaslug bi si nabral, kdor bi tudi v tem oziru kaj storil v prid našim orglavcem, seveda takim, kateri opravljajo svojo službo vestno in v duhu sv. Cerkve. F. F.

Z Vipavskega sredi julija. Dne 30. junija je bila v Ajdovščini cerkvena slavnost s slovesno procesijo. Lansko leto sem Vam obljubil, da poročam kako napreduje novi mnogoštevilni pevski zbor. Letos se je v občé g. pevovodju častitalo na vspehu in res so napravili lep korak naprej. Da, veselje do stvari in železna vstrajnost nekaj doseže! Morda je ni stroke, kjer bi bilo toliko potrpljenja treba, kakor ravno pri petji in to za organista kakor za pevce. Napredek je od kraja neznaten, kmalu bi človek zgubil pogum, a vstrajnost premaga vse.

Pri slovesni sv. maši peli so troglasno Volaričevo mašo res prav gladko in tudi na znamenja se je pazilo.

Volarič je že poznan skladatelj. Precej je že dal na svitlo, in kar je še več vredno, njegove pesmi se rade sprejemajo v programe tudi za veselice. Zato mi je bilo toliko bolj žal za dobro ime mladega komponista, ker menda sodi, da se z isto lahkoto zloži latinska maša, kakor se na papir dene moderna pesem. Za tri možke glasove jo je postavil res brez harmoničnih napak, tudi teksta ni nič izpustil; a na nekaj je plodoviti skladatelj pozabil njegova maša nima skoraj nič cerkvenega duha.

Pokojnega Hajdriha pesmi so se večinoma vdomačile in kritiki so jih zelo hvalili. Zakaj neki? Rekli so: pesmi imajo slovanski značaj, jugoslovanski duh jih preveva, to je narodno blago! — Ako se pri modernih sladbah zahteva pravi značaj, menite li, da je

pri cerkvenih umotvorih drugače? Mozart je bil gotovo eden prvih glasbenikov, njegove latinske maše so v tehniki dovršene. Dvorna kapela na Dunaji jih gotovo precizno izvršuje. Ako zapustite svetišče, rekli boste, res lepa glasba, krasna glasba, a cerkvena glasba to ni, naj se tudi glasi na svetem kraju. Zakaj ne? Manjka ji cerkvenega duha.

Zato bi svetovali g. Volariču prej malo v koral pogledati. Tu bode dobil bogat zaklad resnih melodij, tu se bo prepričal, da je cerkvena glasba vse drugačnega duha, kakor moderna. In ko bode zopet nas razveselil z novim umotvorom, bode gotovo ves drugačen, kakor je sedanja triglasna maša v b dur. Gospod se je v njej preveč oziral na italijansko petje, ali je pa menil začetnikom podati kaj lahkega.

No, petje po italijanskih cerkvah se po večini ne more cerkveno imenovati. Neki slovenski duhoven je na potovanji po Benečauskem prišel k slovesnim večernicam. Melodija *Tantum ergo* mu je bila preznana. In da se je še lažje spomnil od kod da je, pošepnil mu je izobražen Italijan na uho: *La senti, che bella musica!* Da res je vzdihnil, še lepša bi bila, ko bi se glasila raz čolna na vodi; kajti napev *tantum-erga* je bil popolnoma naše narodne: „Po jezeru bliz Triglava“.

Zato brez zamere g. Volariču nasvet: Ne ozirajte se na popačeni okus, glasbeniki majo ravno to hvaležno nalogo, da boljšajo sprijeni okus, da počasi dosežejo isti namen, kterega naj ima ravno petje v cerkvi; budenje pobožnih čutil, podpirati in ohraniti vernike v molitvi. Pri bujni fantaziji g. Volariča smemo pričakovati tudi na polji cerkvene glasbe kaj dovršenega. Zato, koral in še enkrat koral si malo oglejte. V okviru korala imate obilno prostega polja za umotvore stalne vrednosti.

Razne reči.

— Orglarska šola Cec. društva v Ljubljani je zaključila šolsko leto 1894/5 dné 11. julija s preskušnjo učencev in dné 12. julija s slovesno službo Božjo, kakor obširneje poročamo na drugem kraju. Abiturijentov bilo je letos 6: Breznik Viljem iz Ljubnega (Štajersko), Dobernik Josip iz Grabsteina (Koroško), Korošec Anton od sv. Vida nad Cirknico (Kranjsko), Lukman Francišek z Vranskega (Štajersko), Makovec Janez iz Rakitne (Kranjsko) in Zupin Leopold iz Čemšenika (Kranjsko). Poslednji je dovršil šolo z odliko; drugi so bili spoznani „sposobni za orglarsko službo“.

— Dné 30. julija zborovalo bode Cecil. društvo za Sekovsko škofijo v Gradcu. Popoldne ob 8. uri bode pontifikalna sv. maša v stolnici: „*Ecce sacerdos magnus*“ zl. C. Greith, op. 47. — *Introitus in Communio*, koral. — *Missa Papae Marcelli*, zl. P. Palestrina. — *Graduale „Audi filia“*, 4 glasni zbor, zložil P. Piel. — *Offertorium „Afferentur regi“*, koral in „*Diffusa est gratia*“, 5 glasni zbor, zložil Fr. Witt. — *Te Deum* 4- in 5-glasni zbor, zložil Fr. Witt, op. 10. — Popoldne ob 1/2 5. uri v Stefanijini dvorani: 50. psalm, 4-glasni zbor s spremljevanjem orgel in pozavn, zl. J. M. pl. Savenau. Razprava o društvenem stanju in predlog o spremenu društvenih pravil; slavnostni govor bode imel mil. opat sekovski, Hdefonz Schöber.

Pri F. Pustetu v Reznu je prišel na svitlo tretji natis vsakemu cerkvenemu pevovodji prepotrebne knjige: „*Orgonum comitans ad Graduale Romanum*“. Ta nova izdaja se odlikuje od prejšnjih dveh s tem, da ima vse novejšje praznike in pri vsakem spevu kratko predigro. Tisk je, kakor vedno pri Pustetu, lep in pregleden, da si boljsega misliti ne moremo. Tipe vodilnega glasu so večje nego za orgle, tako da vsakdo takoj razloči, katere glaske da so za petje, katere za orglanje. Oblika je povprečna, kakor pri prejšnjih izdajah. Vsa knjiga obsega 590 strani in stane nevezana 13 mark, vezana pa 16 mark. Naj bi jo kupovali ne samo orglavci, ampak tudi cerkveni predstojniki za svoje cerkve kot inventár iz cerkvenega premoženja! Kdor jo ima in jo zna rabiti (koralno peti ter koral spremljevati), ne bode nikdar prišel v zadrego, ako se kujajo tudi vsi pevci in pevke. Torej sezite po nji in učite se je pridno!

Današnjemu listu pridana je 7. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.